

© Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2012. Цей переклад було замовлено за підтримки Трестового фонду з прав людини Ради Європи (www.coe.int/humanrightstrustfund). Переклад не є обов'язковим для Суду. Для додаткової інформації дивіться повний текст копірайту наприкінці цього документа.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

Гужа проти Молдови [Guja v. Moldova] – заява №14277/04

Рішення від 12.2.2008 [Велика палата]

Стаття 10

Пункт 1 статті 10

Свобода передавати інформацію

Звільнення працівника Генеральної прокуратури за передачу пресі доказів імовірного державного втручання у відправлення кримінального правосуддя: порушення

Факти: У січні 2003 року Президент Молдови виголосив промову, у якій він наголосив на необхідності протидіяти корупції та закликав працівників правоохоронних органів не зважати на неналежний тиск з боку публічних посадових осіб. Ця промова висвітлювалася в засобах масової інформації. Кілька днів після того, заявник, який був начальником прес-служби Генеральної прокуратури, передав до національної газети два листи, отримані Генеральною прокуратурою. Жоден з листів не був позначений як конфіденційний. Перший був запискою від заступника голови парламенту до Генерального прокурора, до якої додавався лист від чотирьох співробітників поліції, котрі звернулися за захистом від кримінального переслідування після того, як їм було пред'явлено обвинувачення у незаконному затриманні та неналежному поводженні із затриманими. У записці містилася критика Генеральної прокуратури та вихвалялися офіцери поліції, які, як зазначалося, належали “до однієї з найкращих команд” у міністерстві. Записка завершувалася проханням заступника голови парламенту до Генерального прокурора “особисто розібратися у справі та вирішити її у суворій відповідності до закону”. Другий лист був від заступника міністра внутрішніх справ до заступника Генерального прокурора та зазначав, що один із цих співробітників поліції мав попередню судимість за завдання ушкоджень затриманим, але був пізніше амністований.

Після отримання цих листів газета опублікувала статтю з описом антикорупційного заклику Президента та зазначивши, що зловживання владою було поширеним у Молдові. Газета послалася на імовірні спроби заступника голови парламенту захистити чотирьох поліцейських як приклад цього та оприлюднила копії двох листів. Пізніше заявник визнав, що це він

передавав листи до газети, але зазначив, що він це зробив відповідно до антикорупційного заклику Президента з тим, щоб створити позитивний імідж Генеральної прокуратури, і що листи не були конфіденційними. Проте його було звільнено за непроведення консультацій з його колегами та за розголошення того, що, як стверджувалося, було таємними документами. Він подав неуспішну заяву до цивільних судів з метою поновлення на роботі.

Право: Раніше Суд не розглядав справу, у якій би державний службовець публічно розголосив службову інформацію. Суд зазначив, що державним службовцям може у ході виконання їхньої роботи стати відомою внутрішня інформація, у тому числі таємна, чиє розголошення або публікація відповідає значному суспільному інтересу. Тому повідомлення державним службовцем або працівником публічного сектора про незаконні дії чи правопорушення за місцем його роботи повинно, за певних обставин, мати захист, наприклад тоді, коли державний службовець або працівник був єдиною особою, чи входив до невеликої категорії осіб, якій було відомо про те, що відбувається, що ставило його в найкращу позицію для реагування. У таких випадках повідомлення насамперед слід було робити до керівництва чи уповноважених посадових осіб або органів. Лише якщо це було явно недієвим, то інформація могла, у якості крайнього заходу, бути розголошена публічно.

При визначенні пропорційності втручання у свободу вираження поглядів державного службовця в таких випадках слід брати до уваги різні аспекти. Першим було те, чи існували інші дієві засоби реагування на порушення. Суд зазначив, що за відсутності будь-яких законів чи внутрішніх правил, які регулювали б повідомлення порушень, заявник не мав можливості звернутися до будь-кого, крім свого керівництва, і була відсутня процедура для такого повідомлення. Генеральний прокурор не давав жодних сигналів, що він мав намір відреагувати на лист заступника голови парламенту, і навпаки дав зрозуміти, що він піддався політичному тиску. За таких обставин, повідомлення назовні, навіть до газети, могло бути виправданим. Другим питанням було те, чи існував суспільний інтерес у розголошенні. З цього приводу, Суд не міг погодитися з тим, що записка від заступника голови парламенту до Генерального прокурора призначалася лише для того, щоб передати лист співробітників поліції до компетентного органу, і – попри вказівку розглянути справу “у суворій відповідності до закону” – не міг виключити можливість того, що на Генеральну прокуратуру здійснювався тиск. Суд також зауважив, що Президент Молдови вів активну кампанію проти втручання політиків у роботу системи кримінальної юстиції і те, що молдовські ЗМІ широко висвітлювали цю тему. Розголошені заявником листи стосувалися питань надзвичайної важливості для демократії – таких як розподіл влад, неналежна поведінка політика високого рівня та ставлення уряду до жорсткого поводження з боку поліції – про які у суспільства був правомірний інтерес отримувати інформацію. Тому розголошення відповідало суспільному інтересу. Третій аспект – чи була інформація достовірною – не був предметом спору. Стосовно того, якої шкоди міг зазнати відповідний державний орган, Суд визнав, що попри негативні наслідки, які розголошення безперечно мало для Генеральної прокуратури, суспільний інтерес у наданні інформації про неналежний тиск та порушення в цій інституції був настільки важливим, що він переважав інтерес підтримки суспільної довіри до її незалежності. Щодо того, чи було розголошення здійснено з добрими намірами, то не було підстав вважати, що заявник діяв з мотивів отримання особистої переваги, мав будь-які особисті образи чи будь-які інші неналежні мотиви. Останній аспект, який слід було розглянути щодо питання пропорційності, була санкція, застосована до заявника. Тут було відзначено, що було застосовано найтяжчу можливу санкцію – звільнення. Крім негативних наслідків, які вона мала для кар’єри заявника, вона також могла мати значний стримуючий ефект для державних

службовців та працівників загалом, оскільки справа заявника привернула велику увагу ЗМІ. Така сувора санкція могла лише знеохотити повідомляти про порушення та її було важко виправдати.

Зваживши усі інтереси, що зачіпалися у цій справі, Суд дійшов висновку, що втручання у право заявника на свободу вираження поглядів, зокрема його право передавати інформацію, не було "необхідним у демократичному суспільстві".

Висновок: порушення (одноголосно).

Стаття 41 – 10 000 євро в частині моральної шкоди.

© Рада Європи/Європейський суд з прав людини
Цей стислий виклад рішення, підготовлений секретаріатом, не є обов'язковим для Суду.

© Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2012.

Офіційними мовами Європейського суду з прав людини є англійська та французька мови. Цей переклад підготовлено на замовлення і за підтримки Цільового фонду «Права людини» Ради Європи (www.coe.int/humanrightstrustfund). Він не є зобов'язальним для Суду і Суд також не несе відповідальності за його якість. Переклад можна завантажити з електронної бази рішень (HUDOC) Європейського Суду з прав людини (<http://hudoc.echr.coe.int>) або з будь-якої іншої бази, в якій його розміщено з дозволу Суду. Копіювання тексту перекладу допускається в некомерційних цілях за умови наведення повної назви справи, разом із вищенаведеним повідомленням про авторські права та посиланням на Цільовий фонд «Права людини». З питань, пов'язаних з наміром використати ту чи іншу частину цього перекладу в комерційних цілях, прохання звертатися за адресою publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous

réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante : publishing@echr.coe.int.